

Riktlinjer för hantering av ANDT-frågor i grund- och gymnasieskolan i Helsingborg stads skolor

Bakgrund

All personal i Helsingborgs skolor ska aktivt arbeta för en Alkohol-Narkotika-Doping-Tobak-fri skola. Arbetet syftar till att förebygga, tidigt upptäcka och ingripa mot bruk av droger bland elever i enlighet med gällande rätt.

Riktlinjerna är politiskt beslutade av BUN juni 2015 och gäller tills vidare.

Skolans förebyggande arbete

- Skolans systematiska förebyggande arbete är grunden, där hälsoenkäter, annan statistik bidrar med fakta och används i undervisningen.
- All personal och alla elever ska ha kunskap om droger och dess skadeverkningar.
- Vårdnadshavare och elever ska informeras om riktlinjerna för ANDT.
- ANDT (Alkohol-Narkotika-Doping-Tobak)-undervisning/information ges regelbundet.
- Samverkan sker övergripande med Fritid, Socialtjänst, Region Skåne och Polis.
- På vissa praktik- eller arbetsplatsförlagda utbildningar på gymnasiet (APL) kan drogtestar erbjudas. Testerna, så kallade Drogtester i arbetslivet, är frivilliga och det är rektor som bestämmer när testerna ska genomföras.

Skolans åtgärdande arbete

Skolan har skyldighet att agera direkt om man oroar sig för eller upptäcker att en elev använder droger. Den första kontakten som skolan tar är med den omyndige elevens föräldrar eller vårdnadshavare, liksom med socialtjänst.

För skolan är det viktigt att föräldrar deltar aktivt tillsammans med eleven för att nå bästa resultat.

Misstanke om droganvändning/konstaterad droganvändning

- Omedelbar kontakt ska tas med vårdnadshavare om elev är omyndig.
- Omedelbar kontakt ska tas med vårdnadshavare om myndig elev ger samtycke.

- Anmälan till Socialtjänsten görs enligt Socialtjänstlagen 14 kap § 1 SoL.
- Rektor sammankallar så snart som möjligt till ett planeringsmöte. Vid mötet kommer man överrens om en handlingsplan för eleven. Samarbete sker med socialtjänsten där fortsatt stöd kan erbjudas.
- Individuell handlingsplan aktiveras.
- Kontakt med etablerade behandlingsenheter erbjuds i samråd med elevhälsan och socialtjänsten.
- Elevhälsans personal håller sig informerad om behandlingsresultat från behandlingsenhet och socialtjänst. Efter samtycke från vårdnadshavare och elev – kontinuerligt.
- Berörd personal hålls informerad efter samtycke från vårdnadshavare och elev.
- Rektor kontaktar polis för informationsutbyte samt ställningstagande om eventuell polisanmälan ska göras.

Enligt 14 kap. 1 § Socialtjänstlagen och 29 kap. 13 § Skollagen är personal inom myndigheter vars verksamhet rör barn och ungdomar under 18 år skyldiga att genast göra anmälan till Socialtjänsten om personalen i sin verksamhet får kännedom om att ett barn far illa.

Åtgärder vid drogpåverkad elev

- En drogpåverkad elev ska omhändertas på ett betryggande sätt.
- Kontakt ska tas med vårdnadshavare om elev är omyndig.
- Kontakt ska tas med vårdnadshavare om myndig elev ger samtycke.
- Anmälan till Socialtjänsten görs enligt Socialtjänstlagen 14 kap § 1 SoL.
- Rektor sammankallar så snart som möjligt till ett planeringsmöte. Vid mötet kommer man överrens om en handlingsplan för eleven. Samarbete sker med socialtjänsten där fortsatt stöd kan erbjudas.
- Individuell handlingsplan aktiveras.
- Kontakt med etablerade behandlingsenheter erbjuds i samråd med elevhälsan och socialtjänsten.
- Elevhälsans personal håller sig informerad om behandlingsresultat från behandlingsenhet och socialtjänst. Efter samtycke från vårdnadshavare och elev – kontinuerligt.

- Berörd personal hålls informerad efter samtycke från vårdnadshavare och elev.
- Rektor kontaktar polis för informationsutbyte och ställningstagande om eventuell anmälan ska göras. Polisanmälan görs alltid vid upprepad droganvändning och vid innehav av narkotika, enligt skol- och fritidsförvaltningens rutiner för polisanmälan.

Åtgärder vid misstanke om försäljning av droger

- Skolledning och elevhälsoteam informeras.
- Rektor har rätt att avvisa obehöriga personer från skolan.
- Polisanmälan görs enligt SFF:s riktlinjer för polisanmälan.
- Anmälan till Socialtjänsten enligt Socialtjänstlagen 14 kap § 1 SoL.

Du kan också hitta mer information på <https://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/Stallningstaganden/Drogtester/>

Bilaga rättspraxis

Det finns enligt Skolinspektionen inte stöd i någon svensk lag eller författning för att genomföra drogtest i skolan om testet görs mot elevens eller vårdnadshavarens vilja. Det är därför viktigt att elevens/vårdnadshavarens samtycke är fullt frivilligt och reellt. Eleven får inte uppfatta någon press att lämna urinprov eller utsättas för hot eller repressalier om han eller hon avstår från att lämna testet.

Skolinspektionens beslut 2013:1542

"En skola kan som framgått inte tvinga en elev att genomgå ett drogtest för att få delta i utbildningen utan testet måste som framstå som fullt frivilligt. Drogtest som eleven inte frivilligt samtycker till utgör ett påtvingat kroppsligt ingrepp enligt bestämmelsen i 2 kap. 6 § regeringsformen. Skolinspektionen har dock uttalat att det kan finnas situationer där drogtest i skolan kan behövas av säkerhetsskäl, exempelvis i gymnasieskolans yrkesinriktade utbildningar. Uttalandet är inte av helt okomplicerad natur. Det arbetsmiljörättsliga regelverket ålägger skolan att förebygga säkerhetsrisker i utbildningen samtidigt som regeringsformen kräver lagstöd för drogtest som eleven frivilligt samtycker till."

Skolinspektionens beslut 2009:2070

"Det framgår av 2 kap. 6 och 12 §§ regeringsformen att varje medborgare gentemot det allmänna är skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp men att detta skydd kan begränsas genom lag. Urinprovtagning utgör ett kroppsligt ingrepp. Åtgärder som innebär att gymnasieelever tvingas genomgå drogtest genom urinprovtagning kräver alltså lagstöd. Det finns inga sådana bestämmelser i skollagen. Det är därför olagligt att tvinga en elev att lämna ett sådant drogtest."

En elev kan frivilligt gå med på att drogtestas genom urinprovtagning. För att kunna genomföra ett frivilligt drogtest krävs ett tydligt samtycke från eleven. Medverkan i ett drogtest är känsligt från integritetssynpunkt, inte minst när det är frågan om slumpvisa tester. Frivilligheten från elevens sida får inte bara vara formell utan måste även upplevas som reell. Detta innebär att eleven inte av någon anledning får känna sig tvingad att delta i drogtestet. En elev som inte vill låta sig drogtestas får inte utsättas för direkta eller indirekta påtryckningar eller repressalier från skolans sida.

Det är en grannlaga uppgift för skolan att förvissa sig om att eleven verkligen upplever drogtestet som frivilligt. En gymnasieelev står i en beroendeställning till skolans personal. Det kan även förekomma gruppträck som gör att en elev ger sitt samtycke till något som den egentligen upplever som integritetskränkande. Detta gäller även för myndiga elever. Skolinspektionen vill framhålla att tyngdpunkten istället bör vara att arbeta förebyggande genom att exempelvis informera elever och deras vårdnadshavare om drogproblematiken. Rektor har ett uttalat informationsansvar för att elever får kunskap om risker med droger enligt läroplanen."

Skolinspektionens promemoria 2009-10-27

"Det kan finnas situationer där drogtest behöver företas av säkerhetsskäl, exempelvis i gymnasieskolans yrkesinriktade utbildningar. Där kan det förekomma inslag som vid drogpåverkan kan medföra fara för elevens eller andras säkerhet, exempelvis inom transportteknisk utbildning. Skolinspektionen har i sitt beslut den 11 december 2008

bedömt att drogtester får genomföras på förekommen anledning, dvs. i anslutning till farliga moment som kräver drogfrihet. Det kan inte bli frågan om slumpvisa drogtester utan en förutsättning är att samtliga elever testas. Testerna kan inte genomföras med tvång, utan förutsätter elevens samtycke. Om eleven inte lämnar sitt samtycke blir konsekvensen att eleven inte får delta i det farliga undervisningsmomentet.”

Se även **Skolinspektionens beslut 2008-10-24**, avseende Landskrona kommuns slumpvisa drogtester i åk 8 och 9.

